

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра трудового права

Узгоджено:

Проректор

з навчально-методичної роботи

Комаров В.В. _____

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ТРУДОВЕ ПРАВО»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма / спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2017

Викладач – Зіноватна Іляна Вікторівна

Старша викладачка кафедри трудового права,

кандидатка юридичних наук, доцентка

Харків – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Трудове право» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 18 с.

Розробники:

Швець Наталія Миколаївна – доцентка кафедри трудового права, кандидатка юридичних наук, доцентка

Зіноватна Іляна Вікторівна – старша викладачка кафедри трудового права, кандидатка юридичних наук, доцентка

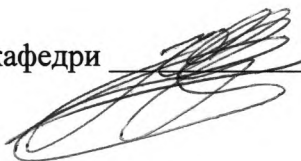
Гарант освітньої програми

Комарова Тетяна В'ячеславівна – доцентка кафедри права Європейського Союзу, докторка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри трудового права
(протокол № 3 від 14.11.2017 р.)

Зміни та доповнення затверджено на засіданні кафедри
трудового права
(протокол № 1 від 01.09.2020 р.)

Завідувач кафедри _____ Ярошенко Олег Миколайович

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Трудове право
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Зіноватна Іяна Вікторівна, старша викладачка кафедри трудового права, кандидатка юридичних наук, доцентка
Контактний телефон	(057) 704-92-15
E-mail	i.v.zinovatna@nlu.edu.ua
Консультації	Викладач перебуває на кафедрі відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій. вул. Пушкінська, 77, ауд. 100.
Онлайн консультації	Ідентифікатор конференції Zoom: 799 6693 6203, код доступу: 649152

Анотація навчальної дисципліни

Нормам і принципам трудового права відведена важлива місія – бути гарантом здійснення широкого комплексу проголошених у Конституції України соціально-економічних прав і свобод, якими наділена людина як учасник трудового процесу. Трудовому законодавству належить першорядна роль у забезпеченні прав працівників, воно конкретизує й доповнює конституційні права у сфері праці, визначає умови їх використання, охорони і відновлення у разі порушення.

Знання трудового права необхідне громадянам для вибору власної моделі поведінки, організаторам виробництва – для виконання функції управління працею, роботодавцям – для встановлення взаємовідносин із найманими працівниками, здобувачам вищої освіти, аспірантам – для майбутньої професійної діяльності, профспілковим активістам – для захисту прав найманих працівників.

Глобалізація світового господарства, уніфікація національних економік, потенційна взаємовигідність співпраці між державами, активні міграційні процеси, нарешті, тенденція до спільного розуміння різними державами змісту й обсягу соціальних прав людини примушують до пошуку спільних моделей у розв'язанні загальних проблем. Однією з найбільш загальних тенденцій розвитку зарубіжного трудового права є тенденція до конвергенції, до єдності й одноманітності в регулюванні найважливіших компонентів трудових відносин у всесвітньому масштабі. Міжнародні норми здійснюють вплив на трудове законодавство України шляхом безпосереднього застосування міжнародних актів після їх ратифікації Верховною Радою України; включення міжнародних норм у текст законів; врахування загальних принципів, передбачених міжнародними актами, у законодавстві України.

Саме ці особливості і зумовили формування змісту навчального курсу «Трудове право». У запропонованому курсі розглядаються такі питання: предмет, метод, система, джерела трудового права; зайнятість і працевлаштування; порядок укладення, зміни умов і припинення трудового договору; охорона праці, трудова дисципліна, матеріальна відповідальність, трудові спори, нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – оволодіння теоретичними положеннями трудового права, опанування законодавства, що регламентує трудові і пов'язані з трудовими

правовідносини, формування навичок його тлумачення, напрацювання умінь правильного застосування трудових норм.

Завдання:

- формування поглибленої системи теоретичних знань (концепцій, доктрин) у сфері регулювання трудових та пов'язаних з трудовими правовідносин;
- засвоєння науково-теоретичних підходів, практичних методів, прийомів професійної діяльності у застосуванні трудового права на теренах України;
- розуміння прикладних проблем у сфері правового регулювання процесу праці та напрямів його подальшого вдосконалення;
- оволодіння інноваційними практиками, юридичною технікою тлумачення масиву нормативно-правового матеріалу шляхом виявлення суперечностей, що порушують забезпечення рівноваги прав працівників і роботодавців, вносять дисбаланс в їх інтереси й інтереси держави у сфері праці;
- формування навичок складання проєктів процесуальних та локальних актів, у підготовці яких беруть участь суб'єкти трудового права.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Логіка», «Економічна теорія», «Теорія держави і права».

Кореквізити: «Міжнародне публічне право», «Конституційне право», «Адміністративне право», «Судові системи і порівняльне судове право».

Постреквізити: «Універсальні та регіональні системи захисту прав людини», «Цивільне право», «Міжнародне приватне право», «Цивільний процес», «Правове регулювання трудових відносин із співробітниками дипломатичних установ», «Права міжнародних організацій», «Міжнародне трудове право та право соціального забезпечення».

Мова навчання – українська, англійська.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання**:

РН 1. Демонструвати знання й розуміння категорій і принципів трудового права, включаючи закладені у нормах Конвенцій МОП.

РН 2. Аналізувати історію становлення, розвитку та сучасний стан трудового права.

РН 3. Демонструвати знання джерел трудового права.

РН 4. Характеризувати еволюцію та сучасний правовий статус суб'єктів трудового права.

РН 5. Надавати консультації суб'єктам соціального діалогу із підготовки угод із соціально-економічних питань.

РН 6. Виявляти і аналізувати проблеми у правовому регулюванні зайнятості та працевлаштування.

РН 7. Демонструвати знання теорії та практики реалізації права на працю через укладення трудового договору.

РН 8. Аналізувати практичні ситуації, пов'язані із припиненням трудового договору: кваліфікувати діяння працівників та роботодавців, давати їм юридичну оцінку.

РН 9. Володіти навичками розробляти проєкти локальних актів, що регулюють робочий час та час відпочинку працівників.

РН 10. Демонструвати навички застосування норм, що регламентують притягнення працівника до дисциплінарної та матеріальної відповідальності.

РН 11. Виявляти проблеми у правовому регулюванні оплати праці та пропонувати

організаційно-правові засоби їх вирішення.

РН 12. Демонструвати знання та розуміння процедурних аспектів розгляду індивідуальних та колективних трудових спорів.

**Розклад занять з навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання***

Дата	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
	1. Предмет, метод, система і функції трудового права		
	2. Трудові правовідносини		
	3. Суб'єкти трудового права	1. Предмет, метод, система і функції трудового права <i>Основна література: 1, 3, 4, 12.</i>	Конституційні засади права людини на працю в Україні
	4. Соціальний діалог. Угоди з соціально-економічних питань та колективні договори	2. Трудові правовідносини <i>Основна література: 2, 3, 18.</i>	Приватно-правове і публічно-правове регулювання трудових відносин
	5. Трудовий договір	3. Суб'єкти трудового права <i>Основна література: 2, 8, 14, 16, 19.</i>	Домашні працівники – спеціальні суб'єкти трудового права України
	6. Трудовий договір	4. Соціальний діалог. Угоди з соціально-економічних питань та колективні договори <i>Основна література: 2, 4, 5, 9.</i>	Місце державних органів у системі соціального партнерства
	7. Робочий час. Час відпочинку	5. Трудовий договір <i>Основна література: 1, 3, 10, 15.</i>	Необгрунтована відмови у прийнятті на роботу (аналіз судової практики)
	8. Оплата праці	6. Трудовий договір <i>Основна література: 1, 3, 10, 15.</i>	Особливості трудових правовідносин із дистанційними працівниками
	9. Дисципліна праці	7. Трудовий договір <i>Основна література: 1, 3, 10, 15.</i>	Розірвання трудового договору у випадку невідповідності працівника займаній посаді або

* Особливості тематичної структури навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

			виконуваний роботі; Проблеми правового регулювання відсторонення працівників від роботи за законодавством України
	10. Дисципліна праці	8. Дисципліна праці <i>Основна література:</i> 2, 3, 4, 7.	Спеціальна дисциплінарна відповідальність державних службовців
	11. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору	9. Дисципліна праці <i>Основна література:</i> 2, 3, 4, 7.	Спеціальна дисциплінарна відповідальність суддів
	12. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору	10. Дисципліна праці <i>Основна література:</i> 2, 3, 4, 7.	Спеціальна дисциплінарна відповідальність прокурорів
	13. Охорона праці	11. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору <i>Основна література:</i> 1, 3, 4, 11.	Правове регулювання матеріальної відповідальності роботодавця
	14. Трудові спори	12. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору <i>Основна література:</i> 1, 3, 4, 11.	Матеріальна відповідальність працівників за проектом Трудового кодексу України
	15. Трудові спори	13. Охорона праці <i>Основна література:</i> 2, 3, 14.	Медичний огляд працівників; Заходи щодо запобігання виробничого травматизму та професійних захворювань
	16. Трудові спори	14. Трудові спори <i>Основна література:</i> 2, 5, 13, 17.	Запровадження альтернативних способів вирішення трудових спорів
		15. Трудові спори <i>Основна література:</i> 2, 5, 13, 17.	Перспектива створення трудових судів в Україні
		16. Трудові спори <i>Основна література:</i> 2, 5, 13, 17.	Медіація (посередництво) як альтернативний спосіб вирішення трудового спору;

			Правові позиції Верховного суду України, сформовані під час розгляду трудових спорів; Умови реалізації права на страйк
--	--	--	--

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури;
- робота над кейсами;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей;
- систематизація судової практики;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- складання проектів локальних актів;
- підготовка дослідження (проєкту) з вузької проблематики із подальшою його презентацією перед аудиторією;
- підготовка до практичних занять, колоквіумів та іспиту.

Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

Закон України “Про колективні договори і угоди” від 01.07.1993 р. № 3356-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>

Закон України “Про зайнятість населення” 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

Закон України “Про соціальний діалог в Україні” від 23.12.2010 р. № 2862-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>

Закон України “Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності” від 15.09.1999 р. № 1045-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>

Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” від 24.02.1994 р. № 4004-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

Закон України “Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)” від 03.03.1998 р. № 137/98-ВР XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text>

Закон України “Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності” від 22.06.2012 р. № 5026-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17#Text>

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

Постанова КМУ «Про затвердження порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу» від 19. 09. 2018 р. № 792. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2018-%D0%BF#Text>

Постанова КМУ «Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій» від 03.04.1993 р. № 245. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/245-93-%D0%BF#Text>

Постанова КМУ «Про затвердження Списку сезонних робіт і сезонних галузей» від 28.03.1997 р. № 278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278-97-%D0%BF#Text>

Постанова КМУ «Умови, тривалість, порядок надання та оплати творчих відпусток» від 19.01.1998 р. № 45. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-98-%D0%BF#Text>

Положення «Про примирну комісію» від 18.11.2008 р. № 130: Наказ Національної служби посередництва і примирення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0130299-08#Text>

Положення «Про посередника» від 18.11.2008 р. № 133: Наказ Національної служби посередництва і примирення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0133299-08#Text>

Положення «Про трудовий арбітраж» від 18.11.2008 р. № 135: Наказ Національної служби посередництва і примирення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0135299-08#Text>

Положення «Про Національну службу посередництва і примирення». Затверджене Указом Президента України від 17.11.1998 р. № 1258/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1258/98#Text>

Положення про арбітра: Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18.11.2008 р. № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132299-08#Text>

Література

Основна література

1. Трудове право: підручник за заг. ред. О.М. Ярошенка, 2019. 544 с.
2. Трудове право: підручник / О.М. Ярошенко, С.М. Прилипко, А.М. Слюсар та ін.; за ред. О.М. Ярошенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2017. 560 с.
3. Трудове право України у запитаннях та відповідях: навч.-довід. посіб. / за ред. В. В. Жернакова. Х.: Одиссей, 2010. 280 с.
4. Трудове право України: навч. посіб. для студентів ВНЗ за ред. П. Д. Пилипенка. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ: Ін Юре, 2014. 349 с.
5. Трудовое право: пособие для подгот. к экзамену студентов междунар.-правового фак. – граждан Азерб. Респ., Туркменистана, Респ. Узбекистан / О. Н. Ярошенко, Г. А. Барабаш, Е. Е. Луценко, Н. Н. Швеци; под общ. ред. О. Н. Ярошенко. Харьков: Право, 2019. 220 с.
6. Бурнягіна Ю.М. Локальне правове регулювання оплати праці: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2014. 224 с.
7. Внутрішній трудовий розпорядок: теоретико-правовий аспект: монографія / В. О. Голобородько, Д. В. Журавльов, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко; ред.: О. М. Ярошенко. Харків: Юрайт, 2012. 255 с.
8. Заборона дискримінації – основна засада правового регулювання відносин у сфері праці: монографія / за наук. ред. О.М. Ярошенка. Харків: Юрайт, 2013. 360 с.
9. Колективні угоди як результат соціального партнерства (сучасний стан і перспективи розвитку): монографія / С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко, Н. М. Клименчук. Харків.: ФІНН, 2011. 256 с.
10. Оплата праці державних службовців в Україні: правовий дискурс в умовах євроінтеграції: монографія / О.М. Ярошенко., І.П. Жигалкін., О.А. Соколова. Харків:

Право, 2020. 224 с.

11. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.М. Шумило та ін. Київ: Ніка-Центр, 2015. 316 с.

12. Процевський О.І. Методологічні засади трудового права: монографія. Харків: ХНАДУ, 2014. 260 с.

13. Рішення Конституційного Суду України, правові позиції та висновки Верховного Суду України та Великої Палати Верховного Суду щодо вирішення трудових спорів: науково-практичне видання / О.М. Ярошенко, І.П. Жигалкін, О.Є. Луценко. Харків:Право, 2020. 264 с.

14. Серета О. Г. Концептуальні засади державно-правового механізму захисту прав працівників в умовах інтеграції України до Європейського Союзу: монографія. Харків : Право, 2016. 312 с.

15. Сільченко С.О. Строковий трудовий договір за законодавством України: поняття, види, умови укладення, зміни та припинення : монографія. Харків: Золоті сторінки, 2005. 203 с.

16. Слюсар А.М. Правовий статус суб'єктів трудового права України: теоретико-правовий аспект: монографія. Харків: ФІНН, 2011. 336 с.

17. Швець Н. М. Право на страйк та умови його реалізації: монографія. Харків: Право, 2009. 224 с.

18. Яковлев О.А. Припинення трудових правовідносин з незалежних від волі їх сторін обставин: актуальні проблеми теорії та практики: монографія. Харків: право, 2017. 200 с.

19. Яковлев О. А. Фундаментальні проблеми правового регулювання умов праці і встановлення гарантій для працівників: монографія. Харків : Право, 2019. 456 с.

20. Ярошенко О.М. Теоретичні та практичні проблеми джерел трудового права України: монографія. Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. 456 с.

Додаткова література

Андрійчук О. В. Трудові гарантії особам, мобілізованим для участі в АТО. *Форум права*. 2014. № 2. С. 12–16.

2. Авескулов В. Д. Використання часу відпочинку у трудових. *Форум права*. 2015. № 2. С. 5–9.

3. Авескулов В.Д. Скасування контрактної форми регулювання трудових правовідносин. *Право і суспільство*. 2015. № 6-2. С. 83-88.

4. Амелічева Л.П. Щодо трудової відповідальності учасників правовідносин соціального діалогу в сфері безпеки і гігієни праці. *Актуальні пробл. труд. права і права соц. забезп.*: тези доп. та наук. повідомл. учасників V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 27-28 верес. 2013 р. / за ред. В.В. Жернакова. Х.: Право, 2013. С. 130-136.

5. Бойко В. Б. До проблеми класифікації форм та засобів захисту трудових прав працівників. *Форум права*. 2013. № 1. С. 79-84.

6. Безусий В.В. Юридичні гарантії зайнятості та працевлаштування населення. *Право і безпека*. 2012. № 3. С. 255-258.

7. Верес Ю. М. Колективний договір як основний вид локальних актів у сфері оплати праці. *Розвиток законодавства про працю і соціальне забезпечення*: здобутки і проблеми: тези доп. та наук. повідомл. учасн. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 5-6 жовт. 2012 р.). Х.: Право, 2012. С. 298-301.

8. Ветухова І.А. Правове регулювання нетипових видів зайнятості працівників за сучасних умов. *Пробл. законності*. 2013. Вип. 121. С. 93-105.

9. Гаєвая О. В. Окремі питання регулювання оплати праці за кордоном та в Україні. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 134. С. 103-111.

10. Гончарова Г. С. Повноваження трудових колективів на сучасному етапі. Матеріали наук. конф. "Конституція України – основа модернізації держави та суспільства", 21-22 червня 2001 р., Харків: Право, 2001. С. 193 – 196.
11. Гончарова К.В. Правовий статус державних органів – суб'єктів трудового права. *Держава і право*. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. Вип. 54. С. 354-360.
12. Горденко О. О. Порядок проведення медичних оглядів: питання теорії і практики. *Пробл. законності*. 2009. Вип. 103. С. 102-108.
13. Гетьманцева Н.Д. Місце державних органів у системі соціального партнерства. *Юрид. Україна*. 2011. № 7. С. 28-32.
14. Дей М.О. Методологія гармонізації законодавства України з охорони праці до законодавства ЄС. *Часоп. Київ. ун-ту права*. 2010. № 3. С. 280-283.
15. Дмитрієва К.І. Правове регулювання часу відпочинку за законодавством країн із розвинутою економікою. *Часоп. Київ. ун-ту права*. 2013. № 1. С. 195-199.
16. Єрьоменко В. В. Галузева належність правових норм конвенцій МОП та їх застосування в трудовому праві. *Проблеми законності*: Х.: Нац. юрид. акад. України. 2010. Вип. 110 С. 74-83.
17. Єрьоменко В.В. Поняття та окремі види норм трудового права в аспекті правозастосування. *Бюл. М-ва юстиції України*. 2012. № 12. С. 37-43.
18. Жернаков В.В. Проблемы обеспечения организации труда средствами трудового права. *Актуальні пробл. труд. права і права соц. забезп.*: тези доп. та наук. повідомл. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 27-28 верес. 2013 р. / За ред. В.В. Жернакова. Х.: Право, 2013. С. 118-124.
19. Жернаков В. В. Проблеми забезпечення соціально-трудоових прав у процесі розвитку законодавства України. *Право та інновації*. 2017. № 2 (18). С. 9-14.
20. Жернаков В.В. Відповідальність за прогул: проблеми регулювання. *Вісн. Нац. акад. прав. наук України*. 2013. № 3. С. 171-178.
21. Жигалкін І. П. Трудове право України як складова національної системи права. *Право та інновації*. 2016. № 1. С. 89-95.
22. Занфірова Т. Особливості принципу свободи праці в трудовому праві України. *Публічне право*. 2017. № 1. С. 161-166.
23. Зеленюк І. Організація та функціонування служб із врегулювання колективних трудових спорів. Зарубіжний огляд. *Бюл. нац. служби посередництва і примирення*. 2012. № 5/6. С. 52-62.
24. Зіноватна І. В. Виконання судового рішення про стягнення заробітної плати як підстава притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності. *Сучасні проблеми трудового та пенсійного законодавства*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 лист. 2015 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутріш. справ. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2015. С. 90-93.
25. Зіноватна І. В. Проблемні питання правового регулювання зміни умов трудового договору. *Альманах права. Ціннісно-правові засади сучасних інтеграційних процесів в Україні*. Випуск 6. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. С. 429 – 433.
26. Івчук Ю.Ю. До питання охорони праці неповнолітніх. *Держава і право*. Юрид. і політ. науки: зб. наук.пр. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. Вип. 56. С. 271-274.
27. Іншин М. І. Правове регулювання гарантійних та компенсаційних виплат на основі міжнародного досвіду. *Форум права*. 2015. № 3. С. 97–101.
28. Кравцов Д.М. Матеріальна відповідальність працівників за проектом Трудового кодексу України. *Держ. буд-во та місцеве самоврядування*: зб. наук.пр. / Нац. акад. прав.наук України; НДІ держ. буд-ва та місцевого самоврядування. Х.: Право, 2012. Вип.

23. С. 208-215; Перспективи розвитку інституту колективної (бригадної) матеріальної відповідальності в Україні. Там же. 2013. Вип. 25. С. 159-167.
29. Кравцов Д. М. Права жінок, що поєднують роботу з материнством, за проектом Трудового кодексу. *Право та інновації*. 2016. № 1 (13). С. 132-136.
30. Красюк Т. В. Проблемні питання правового регулювання виплати надбавок та доплат науково-педагогічним працівникам. *Актуальні проблеми трудового права і права соціального забезпечення: тези доп. та наук. повідомл. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 27-28 трав. 2013 р.) / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". Х.: Право, 2013. С. 319-324.*
31. Краснов Є. В. Особливості звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей. *Правова держава*. 2016. № 23. Ст.102.
32. Курова А. А. Правовідносини у сфері дистанційної зайнятості працівників. *Форум права*. 2014. № 2. С. 244-247.
33. Луценко О. Є. Види дисциплінарних проступків державних службовців: постановка проблеми. *Публічне право*. 2013. № 3 (11). С. 356 – 363.
34. Луценко О.Є. Галузева належність дисциплінарної відповідальності державних службовців. *Право та інновації*. 2016. № 1 (13). С. 159-165.
35. Луценко О. Є. Неформальне професійне навчання працівників: проблеми правового регулювання. *Публічне право*. 2016. № 1. С. 241-248.
36. Луценко О. Є. Поняття та ознаки дисциплінарного проступку державних службовців. *Актуал. пробл. права: теорія і практика: зб. наук. праць*. № 26. Луганськ: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2013. С. 349-358.
37. Морозов С. Колективний договір як форма участі працівників в управлінні підприємством. *Підприємництво, госп-во і право: наук.-практ. госп.-прав. журн.* 2013. № 2. С. 89-92.
38. Мельник К.Ю. Передумови виникнення трудових правовідносин. *Право і безпека: наук. журн.* 2010. № 5. С. 232-236.
39. Мовчан А.О. Приватні кадрові агентства в Україні. *Право і суспільство*. 2012. № 1. С. 136-139.
40. Орлова Н. Г. Щодо професійної підготовки працівників водного транспорту. *Право та інновації*. 2016. № 1 (13). С. 172-178.
41. Пожарова О.В. Право працюючих жінок на охорону материнства за трудовим законодавством України. *Актуальні пробл. держави і права: зб. наук.пр. / Нац. ун-т "Одес.юрід. акад."*. О.: Юрид. літ., 2012. Вип. 66. С. 216-222.
42. Пилипенко П.Д. Законодавче забезпечення охорони праці в галузі юриспруденції. *Актуальні пробл. труд. права і права соц. забезп.*: тези доп. та наук. повід. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 27-28 верес. 2013 р. / за ред. В.В. Жернакова. Х.: Право, 2013. С. 65-69.
43. Прилипко С. М. Щодо особливостей матеріальної відповідальності сторін трудового договору. *Єдність і диференціація трудового права та права соціального забезпечення: матеріали III всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 листоп. 2014 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. С. 41-50.*
44. Процевський О. І. Заборона примусової праці як складова принципу свободи праці. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. "Право". 2014. Вип. 22. С. 30-40.
45. Процевський О. І. Правова природа згоди профспілкового органу на розірвання трудового договору за ініціативою роботодавця. *Право України*. 2012. № 6. С. 171-180.
46. Радіонова-Водяницька В. О. Вдосконалення законодавства, що регулює розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця за п.1 статті 40 КЗпП України. *Право та інновації*. 2016. № 1. С. 198-202.

47. Радіонова-Водяницька В. О. Комісії по трудових спорах, їх переваги та недоліки в системі юрисдикційних органів. *Актуальні проблеми трудового права і права соціального забезпечення*: тези доп. та наук. повідомл. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 27-28 трав. 2013 р.) / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". Х.: Право, 2013. С. 328-330.
48. Свічкарьова Я. В. Робота за викликом: договір "мінімум-максимум". *Сучасні проблеми трудового та пенсійного законодавства*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 лист. 2015 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутріш. справ. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2015. С. 142-144.
49. Свічкарьова Я. В. Нові критерії диференціації правового регулювання трудових відносин. *Конституція - основа державно-правового будівництва і соціального розвитку України*: Тези наук. доп. та повідом. учасників наук. конф. мол. учених (м. Харків, 30 черв. 2001). Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. 2001. С. 60-62.
50. Серета О.Г. Європейські стандарти організації праці. *Право та інновації*. 2015. № 4. С. 110-117.
51. Серета О.Г. Медіація (посередництво) як альтернативний спосіб вирішення трудового спору. *Право та інновації*. 2017. № 2. С. 38-45.
52. Серета О.Г. Міжнародні стандарти з охорони праці: сучасний стан та перспективи адаптації законодавства України. *Публіч. право*. № 2. 2013. – С. 88-93.
53. Серета О.Г. Щодо співвідношення понять нагляд і контроль за дотриманням трудового законодавства. *Актуальні пробл. права: теорія і практика*: зб. наук. пр. Луганськ.: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2013. № 26. С. 496-504.
54. Сільченко С. Актуальні проблеми створення професійних спілок і первинних профспілкових організацій. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. № 10. С. 111 – 113.
55. Сімутіна Я. В. Щодо механізму правового регулювання трудових відносин у сучасних умовах. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 188-192.
56. Слюсар А. М. Віднесення держави та її органів до суб'єктів трудового права. *Проблеми законності*. 2009. Вип. 105. С. 78-85.
57. Слюсар А. М. Загальні принципи створення і функціонування комісій по трудових спорах. *Проблеми законності*: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2014. Вип. 126. С. 85-91.
58. Слюсар А.М. Загальні принципи формування комісій по трудових спорах та процедура її створення. *Актуальні пробл. труд. права і права соц. забезп.*: тези доп. та наук. повідомл. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 27-28 верес. 2013 р. / за ред. В.В. Жернакова. Х.: Право, 2013. С. 78-80.
59. Слюсар А.М. Класифікація суб'єктів трудового права України. *Вісн. Акад. прав.наук України*: зб. наук. пр. Х.: Право, 2010. № 4 (63). С. 195-205.
60. Слюсар А. М. Міжнародно-правова регламентація права на об'єднання у професійні спілки. *Актуал. пробл. політики*: зб. наук. пр. О.: Фенікс, 2010. Вип. 39. С. 478-486.
61. Цесарський Ф.А. Визначення змісту поняття "трудовий договір" та його характерних ознак в умовах розвитку ринкової економіки. *Вісн. Нац. ун-ту "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"*. Сер. Економ. теорія та право: зб. наук.пр. Х.: Право, 2012. 2011. № 4 (7). С. 165-172; Завдання трудового права та інституту індивідуальних трудових договорів на сучасному етапі соціально-економічного розвитку держави. Там же. 2012. № 1 (8). С. 147-154.
62. Цесарський Ф. А. Підстави припинення трудового договору як проблемне питання науки трудового права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 61. С. 505-511.

63. Чанишева Г.І. *Форми захисту права працівника на своєчасне одержання заробітної плати. Актуальні пробл. труд. права і права соц. забезп.*: тези доп. та наук. повідомл. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 27-28 верес. 2013 р. / за ред. В.В. Жернакова. Х.: Право, 2013. С. 94-98.
64. Чанишева Г. І. Відповідальність роботодавця за трудовим законодавством. *Публічне право*. 2016. № 2. С. 225-232.
65. Швець Н.М. Відсторонення працівника від роботи за появу в нетверезому стані. *Пробл. законності*. 2010. Вип. 106. С. 45-52.
66. Швець Н. М., Баша К. О. Окремі правові аспекти трудової міграції. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 47. С. 152-164.
67. Швець Н. М. Правові аспекти звільнення працівника за аморальний проступок. *Проблеми законності*. 2011. № 113. С. 83-91.
68. Швець Н.М. Проблемні аспекти трудової правосуб'єктності працівників. *Підприємництво, госп-во і право*. 2013. № 3. С. 64-68.
69. Юровська В.В. Підстави та умови матеріальної відповідальності працівників: порівняльний аналіз норм діючого Кодексу законів про працю України та проекту Трудового кодексу України. *Вісн. Харків. нац. ун-ту внутр. справ*. Х.: ХНУВС. № 4. 2012. С. 256-263.
70. Юровська В.В. Правове регулювання працевлаштування безробітних в законодавстві України. *Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна*. Сер. Право. 2012. Вип. № 13. С. 115-117.
71. Юшко А. М. Трудові відносини працівників в умовах структурних змін на підприємствах, в установах, організаціях. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2010. № 18. С. 571-579.
72. Юшко А.М. Шляхи впровадження Закону України "Про зайнятість населення". *Актуальні пробл. права: теорія і практика*: зб. наук.пр. № 26. Луганськ: Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля, 2013. С. 638-644.
73. Юшко А.М. Удосконалення правових гарантій працівників при вивільненні у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці. *Актуальні пробл. права: теорія і практика*: зб. наук.пр. / за ред. Л.І. Лазор. Луганськ.: Вид-во Східноукр. нац. ун-ту, 2013. № 27. С. 628-638.
74. Юшко А.М. Удосконалення законодавства про заохочення працівників. *Актуальні питання інновац. розвитку*. 2012. № 2. С. 48-52.
75. Яковлева Г. О. Щодо поняття грубого порушення трудових обов'язків. *Пробл. законності*. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2001. Вип. 51. С. 163-170.
76. Яковлев О.А. Правове регулювання трудових відносин у релігійних організаціях: окремі проблемні питання теорії і практики. *Право та інновації*. 2016. № 1 (13). С. 107-114.
77. Ярошенко О.М. Базові принципи дисциплінарної відповідальності у трудовому праві. *Соц. право України*: наук.зб. / Черніг. держ. технолог.ун-т, Укр. асоц. фахівців труд. права. Чернігів: Черніг. держ. технол. ун-т, 2012. № 1 (1). С. 53-63.
78. Ярошенко О. До питання про місце майбутнього Трудового кодексу України в системі джерел трудового права. *Право України*. 2017. № 6. С. 64-71.
79. Ярошенко О. М. Особливості припинення трудового договору у зв'язку з укладенням трудового договору (контракту), всупереч вимогам закону України "Про запобігання корупції". *Публічне право*. 2016. № 1. С. 215-220.
80. Ярошенко О. М. Укладення трудового договору, всупереч вимогам Закону України "Про запобігання корупції", як самостійна підстава припинення трудового договору. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1. С. 100-108.
81. Yaroshenko O.M., Moskalenko O.V., Sliusar A.M., Vapnyarchuk N.M. Commercial secret as an object of labour relations: Foreign and international experience. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2018. № 21, pp. 1-10.

82. Soloviov O.V., Shvets N.M., Svichkarova I.V., Orlova N.H., Duma O.O. Form of implementation of collective disputes in the field of labor law. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, 2020, 11 (4), pp. 1423-1432.

Інтернет-ресурси

<https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> – офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства

<https://dsp.gov.ua/> – офіційний сайт Державної служби України з питань праці

<https://www.fpsu.org.ua/> – офіційний веб-портал Федерації професійних спілок України

<https://www.nspp.gov.ua/> – офіційний сайт Національної служби посередництва і примирення

www.dcz.gov.ua – офіційний сайт Державної служби зайнятості

<https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> – офіційний сайт Міжнародної організації праці

<https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire> – акти *acquis COMMUNAUTAIRE*, перекладені на українську мову

<https://www.ombudsman.gov.ua/> – офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри трудового права. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=204:denna-forma-navchannya&Itemid=151

Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Відкритий доступ до он-лайн ресурсів Oxford University Press, до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: регулярно відвідувати практичні заняття; систематично та активно працювати на лекційних і практичних заняттях; давати повну й ґрунтовну відповідь на питання; обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді; повно й переконливо наводити доводи при розв'язанні завдань; аналізувати норми трудового права, здійснювати аналіз судової та правозастосовної практики; якісно виконувати письмові практичні завдання, контрольні та самостійні роботи. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка трудового права, написанні наукових статей.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Викладач звертає особливу увагу на дотримання політики недопущення плагіату. У разі виявлення ознак порушення правил щодо недопущення плагіату або самостійності написання роботи може бути прийняте рішення про анулювання оцінки за роботу.

Присутність на лекційних на практичних заняття - обов'язкова. Під час як лекційних, так і практичних занять студенти мають право в будь-який час ставити викладачеві запитання з відповідної теми та запрошуються брати активну участь у дискусії. Під час аудиторних занять прошу використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції, ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Трудове право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань, захист реферату за ініціативи студента тощо. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирьохбальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять розраховується загальна кількість набраних балів (максимально – 20 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни у перебігу підсумкової контрольної роботи. Проводиться дві контрольні роботи. Максимальна кількість балів за кожну контрольну роботу становить 5 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка реферату, тез доповідей на науково-практичні конференції та статей; наукової доповіді, конкурсної роботи тощо). Робота є індивідуальною та самостійною, а отже співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил щодо академічної доброчесності та недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів з дисципліни «Трудове право»:

Поточний контроль		Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття	Підсумкова контрольна робота		Іспит	
max	max	max	max	max
20	10	10	60	100

Критерії оцінювання з дисципліни «Трудове право»:

Вид контролю	Зміст активності	Кількість видів	Кількість балів за вид та критерій оцінювання	Всього (в балах)
Поточний контроль на практичному занятті				
Відповіді на практичних заняттях	Розкриття питань плану теми, вирішення практичного завдання, доповнення на практичному занятті	Не обмежено	0 – незадовільний рівень підготовки; 3 – задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок; 4 – добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки. 5 – відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.	до 20
Підсумкова контрольна робота				
Контрольний зріз знань для всієї групи	Написання підсумкової контрольної роботи	2	0 – незадовільний рівень засвоєння матеріалу, що потребує переписування контрольної роботи; 5 – задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок; 10 – результати опрацювання матеріалу досить високі, проте простежуються окремі помилки; 15 – результати опрацювання програмного матеріалу високі.	до 5 за 1 контрольну роботу (відповідно до 10 за 2 підсумкові контрольні роботи)
Самостійна робота				
Реферат	Написання реферату на тему, що входить до предмета навчальної дисципліни	Не обмежено	1 – у роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними; 2 – глибоке знання проблем, пов'язаних із	до 2

			темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.	
Тези	Публікація тез у збірнику студентської науково-практичної конференції за темою, що входить до предмета вивчення дисципліни	1 тези	5	5
Наукова стаття	Публікація наукової статті на тему, що входить до предмета вивчення дисципліни	1 стаття	10	10
Участь у роботі студентського наукового гуртка	Виступ з доповіддю на засіданні гуртка, участь у обговореннях	1 доповідь	8	8
Конкурсна робота	Участь у конкурсі студентських наукових робіт	1	10	10

Підсумковий контроль

Вид контролю	Кількість балів	Критерії оцінювання
Іспит	Мах 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.

	40	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	35	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	30	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	25	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Трудове право» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34